"ESU GIMĘS VANDENS ŽENKLE..."

"Tėvai,
kurs Tytuvėnuos
turi vos pusę ha—
aha!
Svajoji naują lūšną pastatyt —
nestatyk!
Žinai, aš manau saulę
ant baslio smaigolio užstatyt!"

Šitaip parodizuoja poetas Teofilis Tilvytis žemaičių poetą, žurnalisto Antano Rimvydžio futuristinę "Ūkišką poemą" savo eilėraštyje "A la Antanas Rimvydis". Iš tikrųjų T. Tilvytis meistriškai pavaizdavo poeto naujas, drąsias ir netikėtas poezijos išraiškos formas, minčių polėkį.

Antanas Rimvydis gimė 1905 metų kovo 15 dieną Kelmės rajone, Tytuvėnuose. Jo tėvas Juozas Rimvydis buvo muzikas, dirbo vargonininku įvairiuose Žemaitijos bažnytkaimiuose. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą jis kartu su Tytuvėnuose atostogaujančiu kompozitoriumi Stasiu Šimkumi Gražutiškio pievose rengdavo dainų šventes, kurios sukeldavo daug nemalonumų caro žandarmerijai. Su Tytuvėnų bažnyčios choru tėvas 1928 metais dalyvavo antrojoje Lietuvių dainų šventėje Kaune, harmonizavo liaudies dainas, rengė koncertus, dalyvavo visuomeninėje, kooperatyvų veikloje. Savo atsiradimą Tytuvėnuose sūnus Antanas Rimvydis literatūrinėje autobiografijoje taip pavaizdavo: "(...)Tarp Tytuvėnų ežero, Bridvaišio ir Tytaukos upelio, stovėjo toks sau namelis, nei labai prastas, nei labai geras. Čia pat ajerų prižėlusi pieva ir vaikščiojančių gandrų ellės. Vienas toks ilgasnapis nužiūrėjo pro langą, kad tėvas su a.a. motina santaikoj ir meilėj gyvena ir, atsistojęs ant vienos kojos, susimąstė:

— O kodėl vargamistrai vieną nenunešti?

Pasakyta, padaryta. Tokios mintys gandrams ateina lietui krapnojant. Paskui dar katalikų kunigas vandeniu apkrapijo Antano vardu. Štai ir aiškūs Vandens ženklai...".

Mokėsi Antanas Rimvydis Tytuvėnų rusiškoje liaudies mokykloje, o, Pirmojo pasaulinio karo metais pasitraukęs į Rusiją, ten baigė pirmąsias gimnazijos klases. 1918 metais grįžęs į Lietuvą toliau mokėsi Raseinių gimnazijoje, o nuo 1921 metų — Kauno mokytojų profesinės sąjungos gimnazijoje. Baigęs ją, 1923 metais savanoriu dalyvavo Klaipėdos sukilime ir krašto išvadavime. Paskui dar pora metų mokėsi Aukštesniojoje technikos mokykloje Kaune. Jos nebaigė, nes" (...) galimas daiktas, kad mašinos ir mechaniški daiktai ne man",- rašė Rimvydis.- "Bet sinusai ir kosinusai padėjo nuteikti vėl literatūriškai ir ėmiau leisti multipliikuotą laikraštį patraukdamas ir pagadindamas žymią dalį studiozų mechanikų. Motociklą mečiau, visgi didelis brudas. Automobilizmu nesusižavėjau — per daug patogu..."

Antanas Rimvydis anksti pradėjo savarankiškai gyventi ir dirbti. 1921-1929 metais jis dirbo Susisiekimo ministerijoje. Nuo 1930 metų — Žemės ūkio rūmuose, kur be pertraukos ištisus trylika metų rūpinosi savaitraščio "Ūkininko patarėjas" (1940-1941), "Valstiečio laikraščio" leidimu ir redagavimu. Jis buvo to laikraščio antrasis sekretorius, techninis redaktorius ir vyriausiasis redaktorius. 1944 metų vasarą pasitraukė į Vokietiją, ten įsijungė į lietuvių tremtinių kultūrinę veiklą. Buvo Lietuvos rašytojų tremtinių draugijos ir Lietuvių žurnalistų sąjungos narys. 1948-1949 metais dirbo "Žiburių" laikraščio redakcijoje Augsburge. 1950 metais apsigyveno Brukline (JAV). Ten keletą metų dirbo įvairiose įmonėse, vėliau — Laisvosios Europos komitete Niujorke. Mirė Antanas Rimvydis 1994 metų lapkričio 3 dieną.

Į literatūrinį kūrybinį kelią Antanas Rimvydis įsijungė ankstyvoje jaunystėje. "... Eilėraščius pradėjau rašyti bene 1920 metais Palangoje, užsikrėtęs tuo nuo vargonininko Liudo Bubelio, kuris tada turėjo daug knygų ir stebėtinai daug rašė. Kasdien po eilėraštį, kartais ir po du",- prisiminė A. Rimvydis.- "Aš ir dabar su pavydu pagalvoju, kad niekados taip greitai negalėsiu rašyti, kaip jis. Tais laikais iš lietuvių autorių labiausiai mano buvo mėgiami Maironis, Margalis ir Mikuckis. Pirmieji du už jausmingumą, trečysis — už temperamentą..."

Poetas 1924-1928 metais dalyvavo garsinjame "Keturių vėjų" literatūriniame sąjūdyje ir buvo to sąjūdžio poveikį Rimvydis atsiliepė teigiamai: "Daug davė "Keturi vėjai". Kai kas tolimas dar ir dabar apie juos nei šį, nei tą pašneka. Tačiau tai buvo universali literatūros mokykla. Buvo išgvildentos beveik visos literatūros kryptys, laboratoriškai, per aštraus kriterijaus mikroskopą išstudijuotos formos ir stiliai, drąsiai buvo daromi eksperimentai... Gimė daug gerų tradicijų, kurios ligi šiol painiuose literatūros klausimuose gerai pagelbsti..." A. Rimvydis taip pat bendradarbiavo ir avangardiniame literatūros žurnale "Keturi vėjai". Šio žurnalo pirmajame numeryje buvo išspausdintas reikšmingas rašytojo poezijos kūrinys "Piliečio gyvenimo protokolas". 1934-1936 metais A. Rimvydis dirbo literatūros ir meno laikraščio "Literatūros naujienos" redaktorium ir leidėju. Šiame rašytojo įsteigtame laikraštyje bendradarbiavo tokie žymūs rašytojai kaip Vincas Mykolaitis-Putinas, Kazys Binkis, Liudas Gira, Vytautas Miškinis ir kiti. Savo darbus čia publikuodavo ir žymūs to meto dailininkai, teatralai, foto reporteriai. Su laikraščio redagavimu glaudžiai siejosi ir A. Rimvydžio kūryba, svarbiausias tos kūrybos etapas. A. Rimvydis daug nuveikė, kad Lietuva turėtų tokį turiningą, įdomų, gyvą, puikiai techniškai apipavidalintą laikraštį kaip "Literatūrinės naujienos". A. Rimvydis taip pat buvo daugelio Žemės ūkio rūmų tuo metu leistų knygų, brošiūrų, kalendorių ir kitų leidinių redaktorius. Įvairiuose spaudos leidiniuose poetas parašė kelis šimtus straipsnių, literatūrinio gyvenimo apžvalgų, reportažų, politinių vedamųjų, teatro pastatymų aptarimų, knygų recenzijų. Savo straipsnius jis dažniausiai skelbdavo po jais nepasirašydamas arba pasirašydamas tik pirmosiomis vardo ir pavardės raidėmis — A.R.

1924 metais A. Rimvydis išleido pirmąją savo poezijos knygą "Mano rodos". Šiuose eilėraščiuose — neosimbolistiniai motyvai. Netrukus po to, 1926 metais, buvo išleistas jo futuristinių eilėraščių rinkinys "Knygos be vardo". Čia poetas pastebimai ieškojo naujų išraiškos formų, taupė žodžius. A. Rimvydžio futuristinių eilėraščių to meto visuomenė nesuprato. Kritika teigė, kad jo "Knygoje be vardo" yra... "maištavimo nuotaikų ir netgi socialinių motyvų". O rašytojas Juozas Tumas-Vaižgantas sakė, kad "tai... tiesiog ... vieni kliedėjimai galutinai iširusio proto". Pats autorius taip pat pripažino, kad "...kritika mane labai myli. Jei ką padarau svetima pavarde,- gerai, jei pasirašau Rimvydžiu — prasideda vaipymasis. Turbūt taip reika".

Net šeši Antano Rimvydžio kūriniai išspausdinti 1936 metais išleistoje poezijos antologijoje "Antrieji vainikai". Čia irgi futuristinio pobūdžio eilėraščiai: "Nežudykite miško jaunimo", "Badas", "Naktyganė", "Tretieji gaidžiai", "Miss Rotacinė" ir "Ūkiška poema". Žurnale "Moksleivių varpai" buvo paskelbti jo poezijos kūriniai: "Metų balansas", "Geležinkelio stotis" ir kiti. Jo eilėraščius tuo laiku spausdino ir užsienyje ėję lietuviški leidiniai. Naujieji poezijos kūriniai ("Karo ciklas" ir kiti) jau yra daugiau individualistinio ir su jokia literatūrine srove nesiejami).

Pažymėtina, kad A. Rimvydis žinomas dar ir kaip vertėjas. Jis 1923 metais kartu su K. Kiela išvertė rusų rašytojo I. Erenburgo apsakymų ciklą "Trylika pypkių".

A. Rimvydis žinomas ir kaip aktyvus Lietuvių rašytojų draugijos narys. Kurį laiką dirbo šios draugijos sekretoriumi, reikalų vedėju. Jis rūpinosi ir pirmosios šios draugijos literatūrinės šventės organizavimu, literatūros vakarų rengimu.

Antanas Rimvydis — išieškoto sakinio ir vaizdo meistras, drąsių minčių ir idėjų nerimstantis ieškotojas ir puoselėtojas. Jis rūpinosi, kad lietuvių poezija žmones trauktų naujomis ir originaliomis spalvomis.

VACLOVAS RIMKUS
Kelmės rajonas, Užventis